

Medlemskap i Klima Viken

Til: Folloregionen IPR via kommunedirektørutvalget (KDU)

Fra: Klima- og energinettverk Follo

SAK 32-21 – SAKSFREMLEGG - Medlemskap i Klima Viken

Kommunedirektørutvalgets forslag til vedtak:

1. Klima- og energinettverket (KEN) Follo går inn som et geografisk nettverk i Klima Viken bestående som i dag som et eget nettverk underlagt KDU i Folloregionen IPR.
2. Politisk representant for nettverket følger Folloregionen.
3. KEN Follo kommer tilbake til Folloregionen med forslag til mer detaljert handlingsplan for nettverket.

Sammendrag

Kommunene i Viken er invitert av Viken fylkeskommune til å bli medlem av Klima Viken for gjennomføring av felles klimasatsing i Viken. Klima Viken er organisert med regionale nettverk. Klima- og energinettverket Follo (KEN Follo) anbefaler å gå inn i Klima Viken med den geografiske avgrensningen som vi har i dag og med organisering underlagt Folloregionen da KEN nettverket er et velfungerende nettverk med godt og veletablert samarbeid med andre klimanettverk i Viken.

Deltakelse i Klima Viken er i utgangspunktet kostnadsfritt for kommunene. Klima Viken vil tilrettelegge for deling av erfaring, kompetanseheving og informasjonsspredning mellom partene i Klima Viken.

For å styrke klimaarbeidet i det geografiske nettverket anbefaler KEN å ta i bruk Vikens finansieringsmodellen. Denne finansieringsmodellen bygger på et spleiselag mellom Viken FK og kommunene, med en 50/50-fordeling. Forslaget fra Viken innebærer at Nordre Follo kommune bidrar med 120 000 kr og de andre Follo-kommunene med 80 000 kr hver, basert på antall innbyggere. Størrelsen på bidraget kan justeres i forhandlinger mellom kommunene innenfor nettverket.

Viken fylkeskommune bidrar med et årlig beløp til drift av geografisk klimanettverk tilsvarende det beløpet kommunen bidrar med i sum. Det er en fordel at midlene benyttes til å koordinere det geografiske samarbeidet ved å ansette en dedikert ressurs som en nettverkskoordinator. Midlene kan også brukes til å finansiere klimatiltak. Eksempelvis vil Klima Vikens forslag om kommunale egenandeler på 80/120 000 beløpe seg til ca 520 000 for de 6 Follo kommunene. Viken fylkeskommune vil da gå inn med tilsvarende andel som samlet vil gi 1 mill kr samlet til disposisjon til felles klimasatsning i Follo. Det er også mulighet for kommunene å gå inn med lavere egenandeler. Klima Viken vil uansett matche med tilsvarende beløp.

KEN ser at støtte i form av en nettverkskoordinator vil gi betydelig merverdi og flere ressurser til klimaarbeidet i Follo. I perioder har tilgjengelige nettverksmidler fra Miljødirektoratets Klimasats ikke blitt brukt fordi nettverket ikke har hatt ressurser til å følge opp og få gjennomført seminarer, utredninger, kampanjer mv. og koordinere dette på tvers av kommunene.

KEN har anbefalt Folloregionen å gå inn i Vikens finansieringsmodell da denne innebærer en styrking av Follo-kommunenes klimaarbeid. En styrking av klimaarbeidet vil bidra til flere søknader til tilskuddsprogrammer og mer midler til prosjekter og tiltak på tvers av kommunene. Det vil bidra til økt samordning av Follo kommunenes arbeid og innspill som del av Osloregionen, og flere møteplasser for mobilisering og kunnskapsutvikling hos innbyggere, folkevalgte og administrasjon i kommunene.

Finansiering fra kommunene kan komme både fra Folloregionen dersom Folloregionen ønsker det, og/eller gjennom vedtak om finansiering i den enkelte kommune. KEN håndterer begge deler, og forholder seg selvsagt til de vedtak som blir fattet i Folloregionens og/eller kommunenes budsjettprosesser for HP 2022-2025.

Størrelsen på eventuell egenandel vedtas i pågående budsjettprosesser. Hvor mye midler som ev blir satt av fra kommunene og/eller Folloregionen vil styre hvor mye bidrag vi får fra Viken. KEN sitt aktivitetsnivå tilpasses dette. Avsatte midler i budsjettet for 2022 vil gi økt bidrag fra Viken og økt aktivitet i KEN/klimaarbeidet.

Saksutredning

1. Bakgrunn for saken

Kommunene i Viken inviteres til å bli medlem av Klima Viken og inngå partnerskap med fylkeskommunen for gjennomføring av felles klimasatsing i Viken. Klima Viken skal ikke være en erstatning for kommunalt klima- og energiarbeid, men en styrking og ressurs for å få til en raskere gjennomføring av kommunenes klima- og energiplaner og oppnå vedtatte klimamål.

Klima Viken skal bygge på geografisk inndelte klimanettverk. Geografiske klimanettverk vil bidra til erfaringsutveksling og effektiv ressursbruk mellom kommuner som har felles problemstillinger i kraft av geografisk plassering. Et geografisk klimanettverk defineres som et samarbeid mellom tre eller flere kommuner med geografisk tilknytning. En blanding av store og små kommuner i et nettverk vil bidra til at de større kommunene kan «dra med» de mindre kommunene, og at de større kommunene kan få større effekt av tiltaksgjennomføring ved at flere kommuner gjennomfører dem.

Det er ønskelig at alle kommuner er med i et nettverk for å styrke klimaarbeidet i kommunene og fylket. Viken fylkeskommune skal bistå kommunene og koordinere arbeidet med å opprette nye geografiske klimanettverk. Alle geografiske klimanettverk må ha en representant som kan følge opp og lede klimanettverket.

De geografiske klimanettverkernes rolle er å øke gjennomføringsevnen for klima- og energiltak gjennom å:

- Tilrettelegge for samarbeid om prosjekter og tiltak som er forenelig med kommunenes klima- og energiplaner, samt andre planer
- Mobilisere økte ressurser til tiltak gjennom søknader til tilskuddsprogrammer nasjonalt og internasjonalt
- Være en møteplass for kommunene i nettverket og tilrettelegge for deling av erfaring, kompetanseheving og informasjonsspredning mellom nettverksmedlemmene

Klima Vikens rolle er å:

- Ha et overordnet administrativt ansvar for Klima Viken-samarbeidet ledet av Klima Viken koordinator
- Inspirere til felles klimasatsing blant kommunene i Viken og Viken FK gjennom å skape møteplasser og felles aktiviteter
- Tilrettelegge for deling av erfaring, kompetanseheving og informasjonsspredning mellom partene i Klima Viken
- Samordne og tilrettelegge for initiativer på tvers av geografiske klimanettverk
- Være støttespiller for geografiske klimanettverk

- Jobbe for samarbeid med andre relevante nettverk og partnerskap i fylket som for eksempel Klimapartnere og Kortreist Kvalitet
- Jobbe for samarbeid med andre relevante nettverk og partnerskap med andre fylkeskommuner som Østlandssamarbeidet

En politisk representant fra hvert klimanettverk inviteres til å sitte i styringsgruppen til Klima Viken sammen med Viken FK, Statsforvalteren og KS. Styringsgruppen til Klima Viken har ikke styringsrett overfor de geografiske klimanettverkene. Handlingsprogrammet som styringsgruppen vedtar vil være felles aktiviteter, tiltak og prosjekter for alle kommunene. For å følge opp handlingsprogrammet vedtatt av styringsgruppen blir det opprettet en arbeidsgruppe. Arbeidsgruppen består av en administrativ representant fra hvert klimanettverk.

De geografiske klimanettverkene kan ansette en dedikert ressurs i hvert nettverk til å koordinere/lede det geografiske samarbeidet. Viken fylkeskommune tilbyr midler som kan brukes til å finansiere en stilling og matcher kommunenes egenandel. Koordinator for geografiske klimanettverk bør inneha faglig kompetanse som kan tilby ekspertkunnskap på klima, og kan være det geografiske nettverkets administrative representant i styringsgruppen for Klima Viken. Flere geografiske klimanettverk kan om ønskelig spleise på en dedikert ressurs.

2. Dagens organisering av Folloregionen; KEN Follo og forslag til framtidig geografisk nettverk fra Klima Viken

Folloregionen IPR – Follorådet er et regionalt samarbeidsorgan for de 6 kommunene i Follo og Viken fylkeskommune. Folloregionen har som mål å bidra til en bærekraftig klimapolitikk.

Klima- og energinettverket (KEN Follo) ble etablert i 2008, og har som mål å bidra til økt kompetanse om klimarelaterte spørsmål. Dagens Klima- og energinettverk Follo er organisert som et fagnettverk under Folloregionen. Nettverket samarbeider på tvers av fagområder og utveksler erfaringer med gjennomføring av kommunenes vedtatte klima- og energiplaner knyttet til bl.a. klimabudsjett og regnskap, indikatorutvikling, innkjøp og anskaffelser, grønn mobilitet, sirkulærøkonomi, klimavennlige bygg, kjøretøyer, forbruk og avfall, innkjøp og energiforsyning.

Nettverket har årlig søkt om midler fra Miljødirektoratets klimasatsordning (25 000 i tilskudd per kommune) til interkommunale nettverk for kompetanseheving, erfaringsdeling og samarbeid om konkrete tiltak for klimagassreduksjon og omlegging til lavutslippsamfunnet. Se www.follo.no med beskrivelse av fokusområdet klima og energi. Nettverkets arbeid er i tillegg forankret i kommunenes klima- og energiplaner her: <https://www.follo.no/klima-og-energi/>.

Viken fylkeskommune har foreslått ulike konstellasjoner av geografiske nettverk. Det er vurdert å innlemme Klima- og energinettverket Follo i klima Østfold eller i Midt Viken klimanettverk. Disse nettverkene har allerede blitt utvidet og et samarbeid var ikke ønskelig fra deres side nå. KEN Follo har derfor kun mulighet til å fortsette som et mindre geografisk nettverk i Klima Viken med dagens geografiske avgrensning.

KEN Follo ser flere fordeler og muligheter med å bestå som et eget geografisk nettverk underlagt Folloregionen som i dag. KEN Follo er et veldrevet og kompakt nettverk som allerede nyter godt samarbeid med Klima Østfold, og vil videreutvikle

samarbeidet med det nye Midtre Viken klimanettverk. Samtidig vil nettverket kunne jobbe effektivt og målrettet med felles utfordringer i de 6 kommunene og med kort vei til god politisk og administrativ forankring.

3. Klima Viken finansieringsmodell og økonomiske- og miljø- og klimamessige konsekvenser for kommunene

Å være medlem i Klima Viken er kostnadsfritt. For å styrke klimaarbeidet i det geografiske nettverket anbefaler Viken FK at kommunene tar i bruk Vikens finansieringsmodellen. Denne finansieringsmodellen bygger på et spleiselag mellom Viken FK og kommunene, med en 50/50-fordeling. Det er ikke en forutsetning at de geografiske klimanettverkene tar i bruk Klima Viken sin finansieringsmodell for deltakelse i Klima Viken, men det vil være en forutsetning at kommunene blir representert gjennom et geografisk klimanettverk for å motta finansiering fra Viken FK.

Forutsetninger for finansiering fra Viken fylkeskommune gjennom Klima Viken:

- Kommunen bidrar med et årlig beløp til drift av geografisk klimanettverk. Forslaget fra Viken innebærer at Nordre Follo kommune bidrar med 120 000 kr og de andre Follo-kommunene med 80 000 kr hver, basert på antall innbyggere. Størrelsen på bidraget kan justeres i forhandlinger mellom kommunene innenfor nettverket.
- Viken fylkeskommune bidrar med et årlig beløp til drift av geografisk klimanettverk tilsvarende det beløpet kommunen bidrar med i sum. Det er en fordel at midlene benyttes til å koordinere det geografiske samarbeidet ved å ansette en dedikert ressurs. Midlene kan også brukes til å finansiere klimatiltak. Eksempelvis vil Klima Vikens forslag om kommunale egenandeler på 80/120 000 beløpe seg til ca 520 000 for de 6 Follo kommunene. Viken vil da gå inn med tilsvarende andel som samlet vil gi 1 mill kr samlet til disposisjon til felles klimasatsning i Follo. Det er også mulighet for kommunene å gå inn med lavere egenandeler. Klima Viken vil uansett matche med tilsvarende beløp.
- De geografiske nettverkene som ikke velger Klima Viken finansieringsmodell utpeker uansett en koordinator eller leder som kan bli representant i styringsgruppen for Klima Viken. Per nå har KEN Follo ambulerende ledelse og det er i 2021 Frogn som leder nettverket.

Konsekvenser for kommunene – økonomisk og miljø- og klimamessig bærekraft:

- For å få på plass en stillingsressurs i 2022 er det nødvendig å vurdere å avsette midler i pågående budsjettprosesser. Velger alle Follo-kommunene å bidra med egne midler vil det bli mulig å ansette en klimakoordinator (50% - 100 % stilling) i Klima Viken som jobber kun for Follo-nettverket. Dette vil bli en kraftig styrking av Follo-kommunenes klimaarbeid, som er nødvendig gitt ny kunnskap i FNs nylig fremlagte Klimarapport.
- Ken nettverket har årlig mottatt 25 000 per kommune til drifting av nettverket, fra Miljødirektoratet. Pga. korona har nettverket brukt mindre midler enn omsøkt. KEN Follo har oppsparte midler omsøkt og bevilget fra Miljødirektoratets klimasatsordning fra tidligere år. Miljødirektoratet har åpnet for å bruke midlene til å finansiere kommunenes egenandel. Mer bruk av klimasatsmidler medfører i midlertidig at nettverket får færre klimasatsmidler å

benytte på klimatiltak/ kampanjer/workshops, som da må finansieres på en annen måte.

4. Planlagt fremdrift for oppstart av Klima Viken

Viken fylkeskommune har lagt opp til følgende fremdrift for oppstart av Klima Viken:

- Kommunene og Viken fylkeskommune behandler sak om medlemskap i Klima Viken, geografisk klimanettverk og finansiering. (Se forslag til vedtak)
- Viken fylkeskommune bistår nye geografiske klimanettverk med oppstart og koordinerer den videre prosessen sammen med kommunene
- Innkalling til første styringsgruppemøte i Klima Viken i løpet av tredje kvartal 2021

5. Klima og energinettverkets anbefaling til Folloregionen IPR- Follorådet

Follokommunene vurderer det som helt nødvendig å få mer fart på klimaarbeidet i kommunene, jf nylig fremlagt rapport fra FN om at klimaendringene går raskere, blir mer intense og noen av trendene er irreversible. Follo-kommunene har stort utbytte i å samarbeide med andre kommuner i klimaarbeidet.

Et samarbeid som Klima Viken legger opp til med egne ressurser til drift av nettverket og gjennomføring av fellesprosjekter gir forventninger til at dette kommer til å bidra til økt mobilisering og konsekvenser i form av betydelig reduksjon i klimagassutslipp både på kort og lang sikt.

KEN Follo foreslår å bli medlem i Klima Viken, bestående som et eget geografisk nettverk underlagt Folloregionen som i dag. Nettverket er et veldrevet og kompakt nettverk som allerede har godt samarbeid med Klima Østfold, og vil videreutvikle samarbeidet med det nye Midtre Viken klimanettverk. Klima Viken med de geografiske klimanettverkene vil øke gjennomføringsevnen for klima- og energitiltak og vil være en vesentlig drahjelp for Follo-kommunene.

Klima og energinettverket i Follo ser i utgangspunktet stort behov for en ressurs som kan bidra til å lede og gjennomføre felles klimaprojekter i kommunene. Det er både behov for bredere innsats, og mer spisset faglig bistand inn i klimaarbeidet, som er et stort fagfelt for kommunene.

Klima Viken vil være god faglig støtte og hjelp med veiledning og utredning f.eks. i enkeltkommuners arbeid med klimabudsjett, klimakampanjer etc., og til å gjennomføre fellesprosjekter på tvers av kommunene.

I de siste årene har KEN Follo samarbeidet om mange prosjekter og temaer, men i perioder har tilgjengelige nettverksmidler fra Miljødirektoratets Klimasats ikke blitt brukt fordi nettverket ikke har hatt ressurser til å følge opp og få gjennomført seminarer, utredninger, kampanjer mv. og koordinere dette på tvers av kommunene.

Det å styrke samarbeid og sette i gang klimaprojekter bidrar til å nå kommunenes mål innen klima. Spesielt innenfor transport og klimakommunikasjon kan regionalt

samarbeid både innenfor Follo, men også med hele Viken bidra til å nå regionale og lokale mål.

En deltakelse som geografisk klimanettverk i Klima Viken hvor Klima Viken matcher kommunene med 50 % av kostnadene vil gi betydelig merverdi og mer midler både til koordinering av nettverket og prosjekter på tvers av kommunene.

Hvis KEN Follo blir en del av Klima Viken vil nettverket utarbeide et forslag til organisering og handlingsplan for det regionale nettverket og fremlegge dette for Folloregionen.

6. Forbehold

Forbehold om vedtak i Viken fylkeskommune, Fylkestinget. Klima Viken vedtas hvert år på nytt som en del av budsjettet til Viken fylkeskommune.

7. Konklusjon

Klima- og energinettverket i Follo melder seg inn i Klima Viken som et eget nettverk under Folloregionen. KEN ønsker å benytte seg av Klima Vikens finansieringsmodell og Follokommunene vil tilsammen bidra med om lag 500 000 over ett eller to år.

Øvrige dokumenter på saken:

- Vedlegg 1: Invitasjon til felles klimasatsning (brev til ordførere fra Viken fylkeskommune)
- Vedlegg 2: Forslag til inndeling av geografiske nettverk (Viken fylkeskommune) i ppt og exel
- Vedlegg 3: Fakturaunderlag Klima Viken 2021 (Viken fylkeskommune)